

STADSBYGGNADSKONTORET

PLANAVDELNINGEN
Maria Pettersson
Tfn 08-508 26 662

DNR 2013-11692

2014-03-24

Dnr...1.5.3...161...2014

PROGRAMSAMRÅD

Enligt sändlista

Inbjudan till programsamråd om förslag till nya bostäder på f.d. trädskolan i Riddersvik, Hässelby Villastad 36:1 m fl, i stadsdelen Hässelby Villastad, S-Dp 2013-11692

Stadsbyggnadskontoret har påbörjat planarbete för nya bostäder på f.d. trädskolan i Riddersvik. Totalt bedöms knappt 300 bostäder kunna rymmas, ca 150 småhus och ca 140 lägenheter i mindre flerbostadshus. Samrådet hålls kring startpromemorian, som anger utgångspunkter och mål för planeringen, och protokollet från stadsbyggnadsnämndens sammanträde 2014-03-06. Ett separat program är inte upprättat.

För utbyte av information och synpunkter inbjuds härmed till samråd enligt 5 kap 11 § PBL (2010:900).

Samrådsmöte kommer att hållas torsdag den 8 maj 2014, klockan 18.00 - 20.00 i Hörsalen, Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4.

Programmet visas under tiden den 1 april – 23 maj 2014 i FYRKANTEN i Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4 under husets öppettider. Kopior av handlingarna kan erhållas mot avgift på Stadsbyggnadsexpeditionen i Tekniska Nämndhuset, måndag - onsdag 9.00 – 16.00, torsdag 9.00 – 18.30, fredag 10.00 - 15.00 (ändrade tider kan förekomma). Programförslaget visas även i Hässelby Villastads bibliotek, Åkermyntans centrum, Lövköjsgränd 12, de tider då biblioteket har öppet samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner.

Eventuella synpunkter på programförslaget lämnas skriftligen och ska senast den 23 maj 2014 ha inkommit till

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm

Alternativt via e-post: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Ange ärendets diarienummer.

Maria Pettersson

De uppgifter du lämnar till stadsbyggnadskontoret behandlas enligt reglerna i personuppgiftslagen (PUL).

Bilagor (endast till remissinstanser): Startpromemoria och protokollsutdrag

Box 8314, 104 20 Stockholm. Besöksadress Fleminggatan 4
Telefon 08-508 27 300. Fax 08-508 27 170.
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

www.stockholm.se

Sändlista

Länsstyrelsen, avdelningen för planfrågor
Lantmäterimyndigheten i Stockholms kommun
Hyresgästföreningen, Region Stockholm
Exploateringskontoret
Fastighetskontoret
Miljöförvaltningen
Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning
Trafikkontoret
Stockholm Vatten AB
Fortum Distribution AB
AB Fortum Värme
Stockholm Gas AB
Storstockholms Brandförsvär
Rådet för funktionshindersfrågor vid stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden
Trafikverket
Trafikförvaltningen SLL
Skönhetsrådet
Stockholms Stadsmuseum
Stockholms Studentbostäder
Stokab
Skanova
Utbildningsförvaltningen

Sakägare enligt fastighetsförteckning

För kännedom:

Stadsbyggnadsroteln, Stadshuset
Namnberedningen
Stadsmättningsavdelningen, Geodata Produktion (stompunkter.sbk@stockholm.se)
Stadsmättningsavdelningen, Geodata Produktion (baskarta.sbk@stockholm.se)
Stadsmättningsavdelningen, SBK SM Plangrupp (sm.plangrupp.sbk@stockholm.se)
Stadsbyggnadsexpeditionen
Bygglövsavdelningen
Receptionen i Tekniska Nämndhuset

Tid Torsdagen den 6 mars 2014, kl. 16.00 – 17.30
Plats Bolindersalen 9:035, Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4
Justerat Tisdagen den 18 mars 2014
Anslaget Torsdagen den 20 mars 2014

Regina Kevius

Tara Twana

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Regina Kevius (M), ordföranden

Andrea Femrell (M)

Per Hagwall (M)

Björn Ljung (FP) §§ 1-35, 37-59

Christer Mellstrand (C)

Erik Slottnér (KD)

Tara Twana (S)

Daniel Helldén (MP)

Elina Åberg (MP) §§ 1-13, 15-59

Maria Hannäs (V) §§ 1-35, 37-50, 52-59

Tjänstgörande ersättare:

Gunn Ekdahl (S) för Tomas Rudin (S), vice ordföranden

Tobias Sjö (M) för Johan Brege (M)

Björn Sund (S) för Joel Malmqvist (S)

Anders Johnson (FP) för Björn Ljung (FP) § 36

Sebastian Wiklund (V) för Maria Hannäs (V) §§ 36, 51

Tobias Olsson (MP) för Elina Åberg (MP) § 14

Ersättare:

Arne Genschou (M)

Anders Johnson (FP) §§ 1-35, 37-59

Tobias Olsson (MP) §§ 1-13, 15-59

Åsa Öckerman (MP)

Sebastian Wiklund (V) §§ 1-35, 37-50, 52-59

Dessutom närvarade avdelningschef Bo Bergman, nämndsekreterarna Lena Mittal och Maria Stigle, borgarrådssekreterarna Nils Löwenspets och Daniel Carlsson Mård, Maria Östberg Svanelind (S), stadsbyggnadskontorets avdelningschefer samt handläggande tjänstemän i de aktuella ärendena.

Stadsbyggnadsnämnden

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

§ 7**Hässelby Villastad 36:1 och 28:1, Riddersvik, Hässelby Villastad, Dnr 2013-11692-54****Beslut**

Stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Regina Kevius m.fl. (M), Björn Ljung (FP), Christer Mellstrand (C) och Erik Slottner (KD):

- 1 Stadsbyggnadsnämnden beslutar att i huvudsak bifalla kontorets förslag till beslut.
- 2 . Stadsbyggnadsnämnden beslutar att därutöver anföra följande:

Stadsbyggnadsnämnden ställer sig i huvudsak positiv till förslaget som innebär 300 nya bostäder i Hässelby Villastad.

En viktig fråga att hantera i det fortsatta planarbetet blir dock att hitta en god balans mellan trafiksituationen och kvartersmiljöernas utformning i relation till den totala exploateringen. Stadsbyggnadsnämnden ställer sig mycket tveksam till den föreslagna gatuutformningen. Gatubredderna är överstora och en mer urban struktur ska skapas genom att minska gatubredderna till maximalt 18 meter och utforma dem som allmänna gator med trottoarer. Rad- och kedjehusebyggelsen bör stå i trottoarliv varigenom trädgårdarna på baksidan av bebyggelsen kan utökas med motsvarande mått. Det ska vara en tydlig åtskillnad mellan allmänna gator och privata gårdsrum för att skapa en stadsmässig karaktär.

Förslaget innehåller ett mindre antal punkthus i fyra plus ett plan längs alléerna. Stadsbyggnadsnämnden konstaterar att ett större antal, men till volymen mindre stadsvillor, också ska prövas som ett alternativ till punkthusen i det kommande arbetet, behållande minst samma antal bostäder. Nämnden emotser en särskild redovisning av detta.

För den aktuella platsen, och dess närområde, kan behovet av antalet parkeringsplatser för bilar behöva ses över. I programmet för Aspudden – Midsommarkransen presenterades en parkeringsstrategi som arbetades fram gemensamt av berörda förvaltningar och byggherrar. I vårt beslut att godkänna programmet uppdrog vi åt stadsbyggnadskontoret att fortsätta arbeta med

parkeringsfrågan i stadsdelarna. Det vore önskvärt med ett liknande angreppssätt även för Hässelby som grund för kommande detaljplanearbeten i stadsdelen.

Handlingar i ärendet

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande från den 6 februari 2014.
Bil § 7

Utlåtandet avser startpromemoria för planläggning av del av Hässelby Villastad 36:1 och 28:1 i stadsdelen Hässelby Villastad. Kontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt följande:

Ge kontoret i uppdrag att påbörja planarbete i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Regina Kevius m.fl. (M), Björn Ljung (FP), Christer Mellstrand (C) och Erik Slottner (KD) föreslår (se beslutet).
- 2) Tara Twana m.fl. (S) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt följande:
  - Att delvis godkänna kontorets förslag till beslut.
  - Att se över möjligheten att bevara stallet.
  - Att därutöver anföra.

Inom Hässelby Villastad finns betydande delar av den gröna kil som bildas av skogsområdet bort mot Jörwelns slott i Järfälla. Det är angeläget för oss att man även i fortsättningen ska kunna promenera från Kyrkhamn bort till Jörwelns. Åt andra hållet kan stockholmarna vandra bort genom Lövstaområdet mot Grimstareservatet, Ängbybadet och bort mot Bromma. I stort sett kan vandringsstråken ske vid Mälarens kust, från Jörwelns till Drottningholmsbron, med några smärre omvägar nära vattnet.

Områdets värde för friluftsliv och rekreation är mycket betydelsefullt och det är viktigt att man i det fortsatta planarbetet tydligt skyddar de natur- och kulturhistoriska värdena i området som finns runt Riddersviks gård och den engelska parken. Stallet som är hemvist för Riddersviks

fältrittklubb är ett av få stall i Stockholmsområdet för fältritt och bör ligga kvar i området.

- 3) Daniel Helldén m.fl. (MP) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt följande:
  1.
    1. Stadsbyggnadsnämnden godkänner delvis att planläggning kan påbörjas.
    2. Att i övrigt anföra följande:
  - 2.
  3. Riddersvikområdet med Riddersviks gamla gård och den nu avvecklade trädplanteringen ligger i utkanten av Stockholms stad. I nordväst gränsar området till den engelska parken, Lövsta gamla deponi och i förlängningen till Kyrkhamn och de områden som ska bli naturreservat.
  - 4.
  5. Vi bedömer att det kan gå att tillföra bostäder i området. Men det måste ske varligt. I den fortsatta planeringen är det av yttersta vikt att hänsyn tas till gården och befintlig hästverksamheten. Att placera höga hus närmast gården ser vi som problematiskt och är frågande till de höjder som generellt föreslås.
  - 6.
  7. Det finns planer på ett nytt värmeverk för Fortum nordväst om området. I det fortsatta planarbetet måste en bedömning av lämpligheten i att placera dessa olika verksamheter så nära varandra göras. Samtidigt måste det kommande naturreservatet Kyrkhamn fastställas och inrättas innan detaljplanerna läses för Riddersvik. A och o är att säkerställs naturreservatet först.
  - 8.
  9. Området har idag en klart bristfällig försörjning av kollektivtrafik. Det är centralt i all planering, i synnerhet här, att kollektivtrafikförsörjningen säkerställs för att inte tillkommande bebyggelse och de boende läses in i ett bilberoende. Vi ska inte bygga nya områden som kräver p-tal 1.0. Vi förutsätter att denna fråga löses i samarbete med alla parter.
  - 10.
  11. Den föreslagna förändringen av Lövstavägen ser vi som positiv.
  - 12.
- 4) Maria Hannäs (V) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att starta planarbete delvis enligt kontorets förslag till beslut samt anför följande:
  - 13.

14. När trädskolan i Riddersvik har lagts ner, vilket vi beklagar djupt, återstår att använda markytan på bästa effektiva sätt. Stockholm behöver bygga bostäder för alla de som föds till och flyttar in i staden. Vänsterpartiet anser att planområdet med fördel kan få en högre exploatering, i form av flerfamiljshus och med hyresrätter för att minska segregationen i Hässelby Villastad. Det är viktigt att byggnaderna inte inkräktar på själva grönområdet.
15. Vi anser att minst en förskola är nödvändig. Någon form av butiklokal för dagligvaror ska etableras i kvarteren, inte minst för att minska bilberoendet.
- 16.
17. Avståndet till ridskolan och eventuella konsekvenser är en fråga som är viktig att tydligare belysa i planarbetet. Avståndet beskrivs i Start PM, men om man gör en jämförelse med Henriksbergs gård, i Axelsberg (där en 4H-gård är granne med kommande bebyggelse) så tycks det vara stor skillnad i bedömningen från kontorets sida.
18. Kollektivtrafiken till och inom stadsdelen Hässelby Vällingby är mycket problematisk. Kontoret behöver i planarbetet utreda detta tillsammans med SL, dvs. hur kollektivtrafiken kan ökas. Ett förslag är s.k. trådbussar som snabbt kan etableras i näraliggande områden.

Beslutsgång

Ordföranden Regina Kevius (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från Regina Kevius m.fl. (M), Björn Ljung (FP), Christer Mellstrand (C) och Erik Slottner (KD).

Reservation

Tara Twana m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Daniel Helldén m.fl. (MP) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Maria Hannäs (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handläggare: Maria Pettersson
Tfn 08-508 26 662

Till
Stadsbyggnadsnämnden

Startpromemoria för planläggning av del av fastigheterna Hässelby Villastad 36:1 och 28:1 i stadsdelen Hässelby Villastad, Riddersviks trädskola (ca 300 lägenheter)

Förslag till beslut

Stadsbyggnadsnämnden beslutar att planarbete påbörjas.

Niklas Svensson, tf

Bo Bergman

Fredrik Legeby

Sammanfattning

Avveckling av Riddersviks trädskola beslutades av exploateringsnämnden den 24 januari 2008. Marken är därför tillgänglig för annan användning. Exploateringskontoret fick i mars 2011 i uppdrag att utreda förutsättningarna för bostadsbebyggelse i Riddersvik. Området är inhägnat och ej tillgängligt för allmänheten. Det står idag oanvänt och är på väg att växa igen. Invid trädskolan finns ett stall som ägs av staden. Det hyrs av Riddersviks Fältrittklubb, som har 19 hästar med 2-3 ryttare per häst. Hästarna ägs av privatpersoner och klubben bedriver *ingen* ridskoleverksamhet eller liknande. P.g.a. risken för spridning av hästallergen krävs en skyddszon till ny bostadsbebyggelse.

Stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret har gjort en gemensam bedömning att en blandning av småhus och mindre flerbostadshus är möjlig och lämplig. Plats för en förskola kommer också att planeras in i området. Analyser har gjorts av bl.a. hästhållningens påverkan på möjligheten att bygga nya bostäder, gatu- och kvartersstruktur samt lämplig omfattning av och typ av tillkommande bebyggelse.

Den 7 februari 2013 anvisade exploateringsnämnden en del av marken till Småa AB. Markanvisningen gäller inte en utpekad plats, utan uttrycks som ca 50 lägenheter i småhus samt 45-50 lägenheter i flerbostadshus. Det är den första av flera planerade markanvisningar till flera olika byggherrar. Nämnden beslutade även att hästverksamheten i området ska bli kvar.

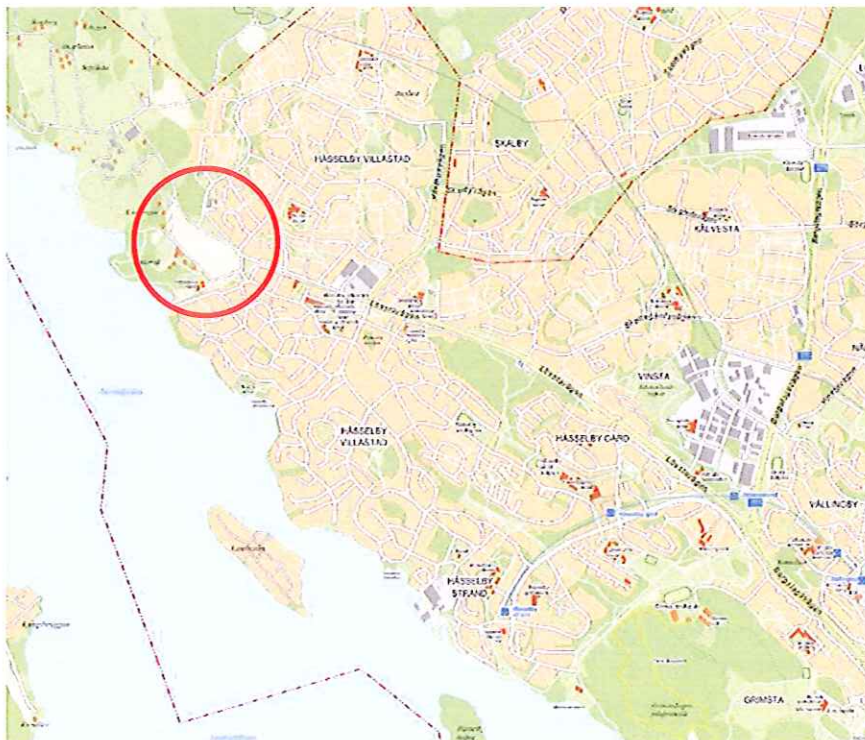
Totalt bedöms knappt 300 bostäder kunna rymmas, ca 150 småhus och ca 140 lägenheter i flerbostadshus.

Utlåtande

Tidigare beslut

Riddersviks trädskola har vid flera tillfällen tidigare varit på förslag att bebyggas.

- 2000-10-17 beslutades i dåvarande gatu- och fastighetsnämnden om avveckling av trädskolan och planbeställning gjordes för en första etapp om ca 50 nya bostäder på området.
- Stadsbyggnadsnämnden beslutade därefter (2002-01-17) att påbörja programarbete för nya bostäder inom Riddersviksområdet, samt att inom ramen för programarbetet även ompröva översiktsplanens reservat för kommunalteknisk verksamhet på Lövsta gamla avfallshanteringsområde.
- Efter valet 2002 beslutade gatu- och fastighetsnämnden 2002-11-12 att trädskolans verksamhet skulle fortsätta, och planarbetet avbröts.
- Exploateringsnämnden beslutade 2008-01-24 återigen att verksamheten vid Riddersviks trädskola skulle upphöra och verksamheten avslutades vid årsskiftet 2009/2010.
- Exploateringsnämnden gav 2011-03-17 exploateringskontoret i uppdrag att utreda förutsättningarna för bostadsbebyggelse i Riddersvik och göra en översiktlig bedömning av omfattningen och vilken typ av bebyggelse som kan vara lämplig på platsen.
- Exploateringsnämnden beslutade 2013-02-07 dels att anvisa en del av marken till Småa AB, dels att utredningsarbetet ska fortsätta utifrån utgångspunkten att hästverksamheten i området blir kvar. Markanvisningen gäller inte en utpekad plats, utan uttrycks som ca 50 lägenheter i småhus samt 45-50 lägenheter i flerbostadshus.

Orienteringskarta, f.d. trädskolan, Riddersviks gård samt stallet inringade med rött

Ortofoto över Riddersviksområdet

Flygfoto över Riddersviksområdet, taget från sydväst

Genomförda utredningar och pågående planering i Lövsta

I tidigare genomförda utredningar och påbörjade planarbeten finns bl.a. byggnads- och kulturhistoriska inventeringar, analyser av alternativa sträckningar av Lövstavägen, landskapsanalys samt naturmiljöinventering m m. I det nu gjorda tidiga utredningsarbetet har analyser gjorts av bl.a. vägdragningar och gatustruktur (befintliga och nya), bostadsbebyggelse i närhet av hästhållning, kvartersstruktur samt lämplig omfattning av och typ av tillkommande bebyggelse.

Lövstavägen

Anslutningen mellan Lövstavägen och Riddersviksvägen är idag otydlig och har en trafiksäkerhetsmässigt olämplig utformning. Flera vägar och utfarter möts i en delvis svårdefinierbar korsning med nivåskillnader och dåliga siktförhållanden.

Lövstavägen betraktas idag som sekundär transportled för farligt gods, varför ett skyddsavstånd på 25 m till bebyggelse på var sida om vägen krävs.

Ridverksamhet

Riddersviks Fältrittklubb hyr stallet av fastighetskontoret, arrenderar hagarna av exploateringskontoret samt har rätt till ridstigar inom området. Hyres- och arrendeaftalen löper ut 2015-09-30, och förlängs med fem år i taget. Klubben har 19 hästar med 2-3 ryttare per häst. Hästarna ägs av privatpersoner och klubben bedriver *ingen* ridskoleverksamhet eller liknande. Stallplatserna uppfyller inte aktuella djurhållningskrav och det saknas omklädningsrum med dusch - viktigt för att förhindra allergenspridning. Gödselhanteringen sker inte tillfredsställande.

P.g.a. risken för spridning av hästallergen krävs en skyddszon till ny bostadsbebyggelse. Det finns inga fasta normer för sådana skyddsavstånd, utan detta bedöms från fall till fall och klargörs först i detaljplanarbetet. Vid bedömning av denna plats har vi utgått från en rekommenderad skyddszon på 100 m från stallet och 50 m från hagar och ridvägar. I planprocessen kan ytterligare krav komma att ställas.

Ridverksamheten med stallar, hästhagar och ridstigar utgör ett levande inslag i Riddersviksmiljön, som inte bara ryttarna har glädje av.

Lövstatippen – nytt kraftvärmeverk

Området gränsar i nordväst till den f.d. Lövstatippen. I "Promenadstaden - Översiktsplan för Stockholm" är detta område reserverat som "ett område för teknisk försörjning med hamnläge". Exploateringsnämnden godkände 2011-06-16 ett förslag till intentionsavtal med AB Fortum Värme samägt med Stockholm Stad om utredning av förutsättningarna för en ny energianläggning i Lövsta och avveckling av Hässelbyverket i Hässelby Strand.

Intentionsavtalet innehåller några gemensamma utgångspunkter för kommande stadsutveckling, bland annat:

- ”En framtida stadsutveckling i närområdet ska ske på ett sådant sätt att det inte äventyrar anläggningens långsiktiga existens och utvecklingsmöjligheter.”
- ”Vid planering av en eventuell ny energianläggning ska mycket stor vikt läggas vid att inte onödigtvis begränsa annan utveckling i området. Genom att använda bästa möjliga tillgängliga teknik ska behovet av skyddsavstånd p.g.a. störningar och risk minimeras.”

Exakt avgränsning av kommande skyddsavstånd från en ny energianläggning kommer att prövas i detaljplanarbetet.

Start-PM för den nya energianläggningen beräknas tas upp i stadsbyggnadsnämnden före sommaren 2014.

Befintliga förhållanden

Staden äger all mark i området, utom fastigheten Petunian 1 som är i privat ägo. Planen för Petunian 1, Dp 1999-05510, fastställd 2001, anger markanvändningen icke störande bilverkstad, ej handel, ej upplag.

Stadens berörda fastigheter är Hässelby Villastad 36:1 och 28:1. Större delen av området är icke planlagd mark. Marken norr om Lövstavägen är i detaljplan från 1973 angiven som parkmark.

Området som är den f. d. trädskolan är inhägnat och ej tillgängligt för allmänheten. Det står idag oanvänt och är på väg att växa igen.

Riddersviks gård, med tillhörande byggnader, ägs av staden och förvaltas av fastighetskontoret. Den är för närvarande uthyrd för konferensverksamhet.

Övergripande förutsättningar

Hässelby Villastad

Hässelby Villastad har ca 18 000 innevånare. Bebyggelsen består av villor, parhus, radhus samt inslag av flerbostadshus i 3-4 våningar. Det mesta har byggts under 60- och 70-talet. De flesta markbostäderna är relativt små med ca 120 m² BOA på små tomter om 250 – 300 m² med bilplats på tomten. En generationsväxling pågår och utbudet på gamla hus är stort och priserna förhållandevis låga.

Riddersvik är sista utposten för Stockholm längs Mälaren. Utanför finns Lövstapippen, som kan komma att byggas ut till fjärrvärmeverk med båttransporter samt Kyrkhamn, som föreslagits bli naturreservat. Området gränsar i väster till Järfälla kommun.

Kommunikationer

Backlura och Riddersvik försörjs i dag av flera busslinjer på Lövstavägen, Blomsterkungsvägen och Växthusvägen - idag kopplad till Skälbyvägen. Man byter till

pendeltåg i Barkarby och Spånga alternativt till T-bana i Vällingby. Restiden till T-centralen är i båda fallen ca 45 minuter.

Lövstavägen/Bergslagsvägen är huvudtrafikled till City med besvärande trafik i rusningstid och med trafikproppar som Brommaplan att passera.

Den nu detaljplanelagda "Ormbackaleden", som utgör en direkt förlängning av Växthusvägen upp till Barkarby kommer att avsevärt förbättra kommunikationen med pendeltågsstationen i Barkarby samt till de stora arbetsområdena kring Kista. I detaljplanen finns också ett reservat för en snabbspårväg Mörby-Häggvik-Barkarby-Vällingby. Denna är inte tidsplanerad men kan i framtiden bli en viktig länk för kollektivtrafiken.

Förbifart Stockholm får anslutning vid Vinsta och kommer att förbättra kommunikationerna till arbetsområden såväl norr som söder om Stockholm.

Service

Åkermyntans centrum med livsmedelsbutiker, apotek, bibliotek och vårdcentral m m ligger ca 1 km från programområdet. Till Vällingby Centrum, där handel, service och kollektivtrafik finns i större omfattning, är det ca 4 km. Flera förskolor och skolor finns i närområdet.

Byggnader/anläggningar värda att bevara

Riddersviks gård och dess omgivning är klassade av stadsmuseum som kulturhistoriskt värdefull miljö. Gården uppfördes under 1760-talet med huvudbyggnad, gårdsflyglar, kuskbostad och stall. En engelsk park med lusthuset "Templet" ansluter till gården.

Lokstallet har inventerats och får inte rivas, detsamma gäller Gamla Konsum och dess annex.

I anslutning till programområdet ligger Folkets Hus, som ännu inte har uppmärksamats av stadsmuseum. Den lokala Folkets Hus - föreningen söker dock bevara huset och dess funktion.

Engelska parken måste bevaras men kräver en hel del åtgärder för att återges sin ursprungliga karaktär.

Alléerna

Alléerna upp till Riddersviks gård och förbi stallet bevaras. De är för smala för körtrafik men används ändå idag som körvägar, då det är den enda tillfarten till Riddersviks gård och stallet.

Gång- och cykelvägnät

I omgivande villastadsdelar finns ett fint nät av gång- och cykelvägar, liksom i engelska parken. Ett viktigt stråk finns norrut längs Mälarens strand förbi tippområdet mot bad och båthamn vid Lövsta.

Dagvattendiket genom trädskoleområdet

Genom trädskoleområdet går ett öppet dike, som tar emot dagvatten från norra Hässelby Villastad. Vattnet rinner ut från området genom en trumma under Riddersviks gårdsväg och vidare genom ett skogsområde till Mälaren.

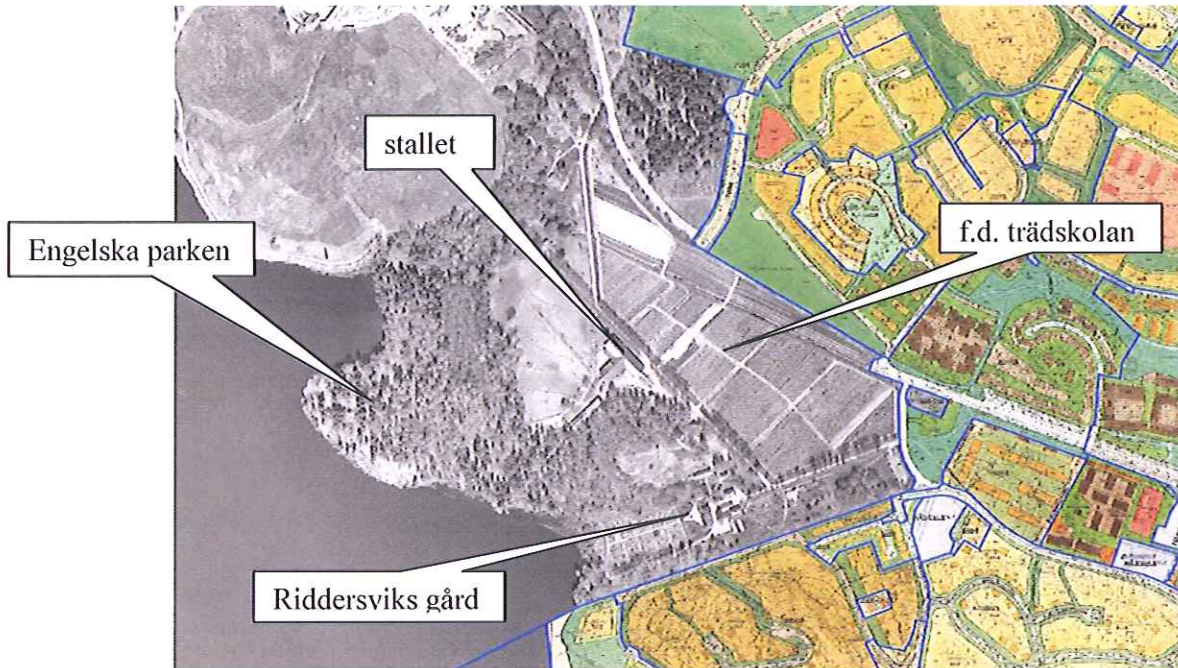

Avrinningsområde (markerat med tunn linje) som mynnar till diket genom utredningsområdet d.v.s. trädskoleområdet (skrafferat).

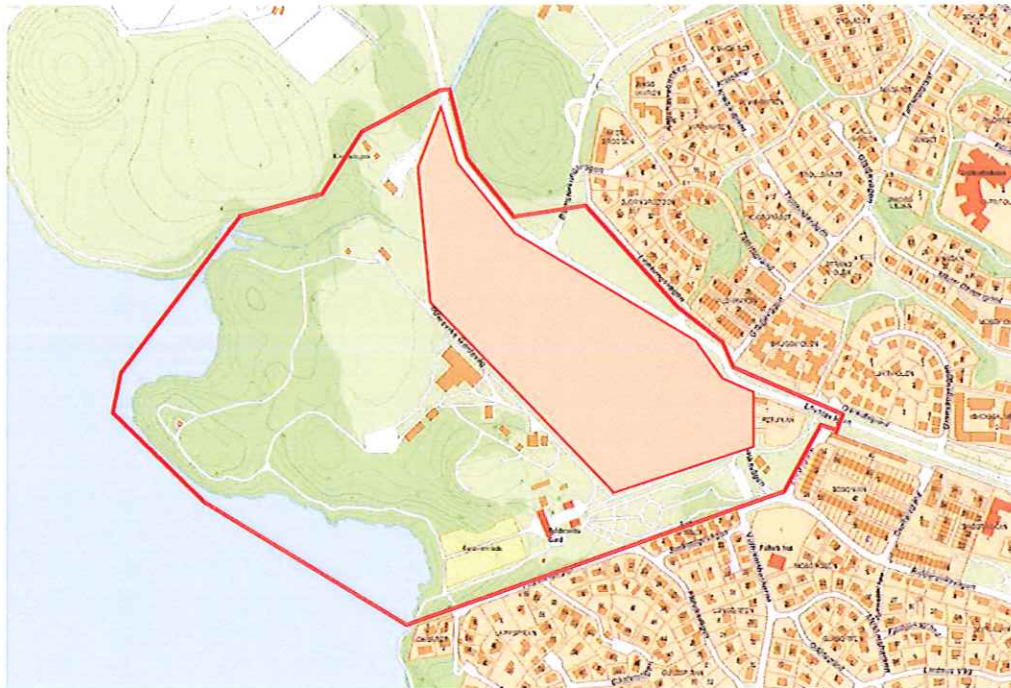
Förslag

Planområde

Det område som omfattar f d trädskolan, Riddersviks gård och den engelska parken är idag ej detaljplanelagt. Den föreslagna bostadsbebyggelsen kräver att området detaljplaneläggs. Kontoret föreslår att detaljplan upprättas för hela Riddersviksområdet, förutom för ny bostadsbebyggelse även för Riddersviks gård och engelska parken. Genom planläggning kan man skydda de naturvärden och kulturhistoriska värden som finns i området.

Utsnitt ur planmosaik, grått område är icke planlagd mark

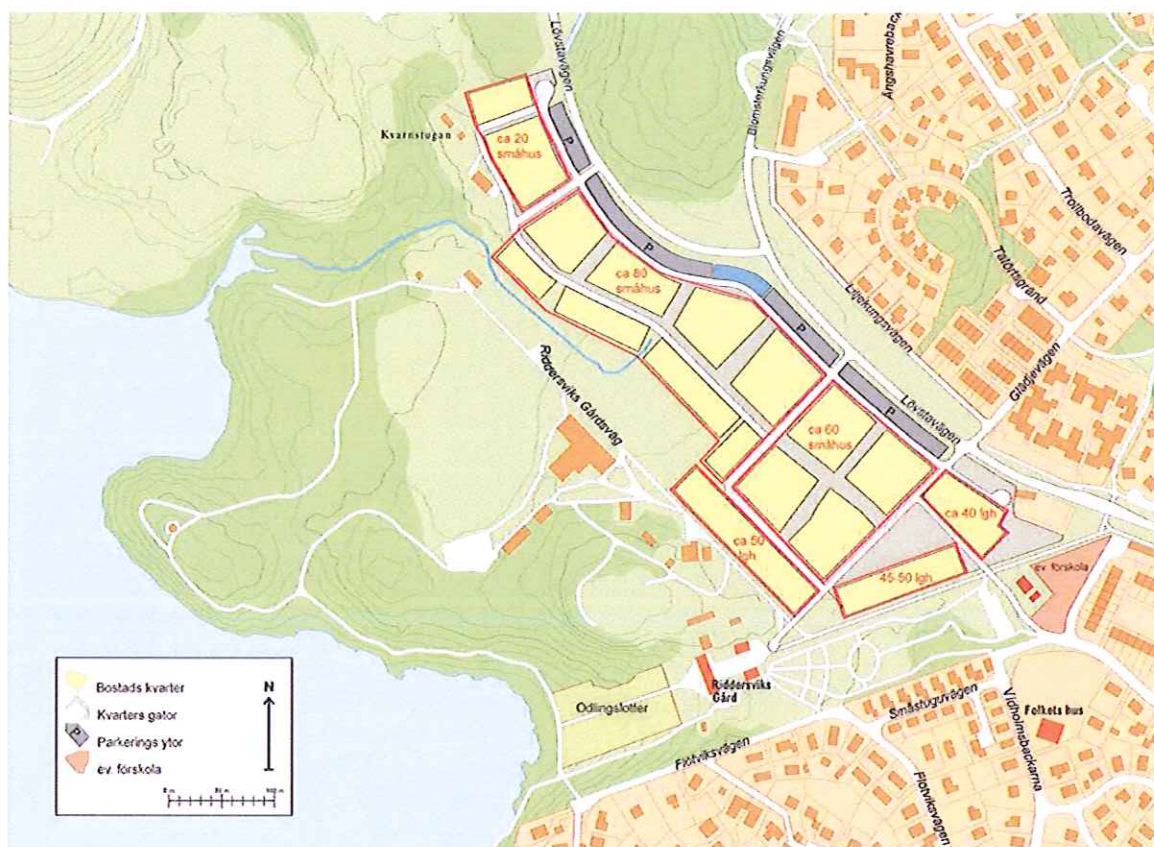
Föreslaget planområde markerat med röd linje, område för nya bostäder markerat med ljus rött

Tillkommande bostadsbebyggelse

Ett antal förslag till bostadsbebyggelse har under årens lopp tagits fram och analyser av möjlig/lämplig bebyggelse i detta område har gjorts. Stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret har gjort en gemensam bedömning att en blandning av småhus och mindre flerbostadshus är möjlig och lämplig. Då stadsdelen domineras av småhusbebyggelse är det önskvärt med ett visst tillskott av flerbostadshus. En exploateringsutredning om tänkbart utnyttjande av Riddersviksområdet har tagits fram av arkitekt Ulf Gillberg i samarbete med kontoren och SMÅA.

Eftersom hästverksamhet i stallet begränsar möjligt området för bostadsbebyggelse, togs tidigt olika alternativ fram - med respektive utan ridverksamhet. Efter exploateringsnämndens beslut att hästverksamheten ska vara kvar, så kan totalt knappt 300 bostäder rymmas inom området. Med vissa restriktioner och omläggning av ridvägar kan ca 150 småhus och ca 140 lägenheter i flerbostadshus rymmas.

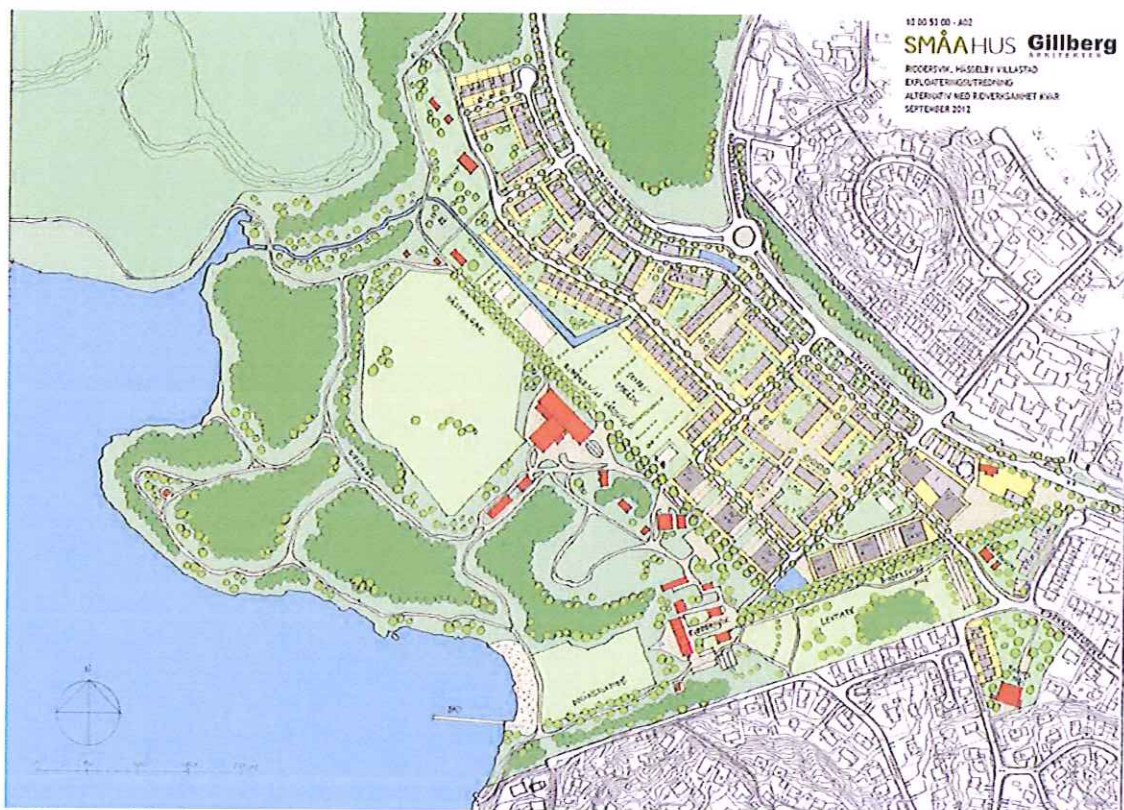
Idéskiss med förslag till gatu- och kvartersstruktur, med Löfstavägen uträttad. De ljusa grå kvartersgatorna är "woonerf"- körytor på kvartersmark.

Den nya trädgårdsstaden

Kontoren har goda erfarenheter av "stadsradhus" (radhus med entré från gata och begränsad tomt) samt "mindre flerbostadshus" (små punkthus med generösa uteplatser). Strävan är att erbjuda miljöer som inbjuder till sociala kontakter och en-

gagemang för den gemensamma miljön. Trygga, bilfria miljöer är eftertraktade men måste hela tiden vägas mot de boendes önskan om bekväm tillgång till bilen. Att väl tillgodose cyklisternas behov innebär dock inte några konflikter - det är ett måste.

Till grund för strukturplanen, som bygger på exploateringsutredningen, ligger småhus med ett c/c mått på 7,5 m vilket gör det möjligt med två rumsfiler om 3,6 m med mycket goda alternativa planlösningar. Husen föreslås i 2-3 plan, där det krävs förberedelse för hiss för utnyttjande av det tredje planet. Bostadsytan kan variera mellan 130 - 175 kvm inklusive förråd i den variationsrika typhusserie som används för illustrationerna.

Idéskiss med förslag till placering av bebyggelse i strukturplanen, med illustrerade hus i grått

Entréområdet

Riddersviks gårdsallé förlängs upp till Lövstavägen och busshållplatsen för att ge en tydlig annonsering av gården. Här ligger det gamla Lokstallet som idag används för bilverkstad. Sambandet mellan Folkets Hus - Gamla Konsum - Lokstallet minner om det gamla brukssamhälle som Lövsta en gång utgjorde.

Här skulle ett par små punkthus ovan en sammanhållande servicevåning kunna ge utrymme för små lägenheter med vissa gemensamma lokaler - äldreboende, studentboende, kollektivboende.

Mindre flerbostadshus längs alléerna

Små punkthus i fyra plan + ett indraget vindsplan föreslås längs alléerna. De får starkt stöd av alléernas stora träd som många gånger är högre än husen. Regjäla avstånd träd - hus garanterar trädens överlevnad. Alla hus har entré mot lokalgata eller bostadsgata.

Stadsradhus

Stadsradhus föreslås grupperas kring lugna egna gårdar med entré antingen mot lokalgata eller bostadsgata. Alla hus garanteras solig uteplats i SV eller SO genom tillämpning av Bostadsstyrelsens solbelysningskrav i gamla God Bostad - 5 timmars möjlig sol på närlekplats vår- och höstdagjämning. Detta leder till att såväl gaturum som gårdsrum måste var minst 24 m och att vissa hörnor får användas för sekundära funktioner – soprum, cyklar, förråd.

Förutom uteplats på mark så kan flertalet hustyper få möjlighet till terrasser och balkonger i de övre planen vilket kan garantera tillgång till tidig morgonsol och sen kvällssol.

Kedjehus

Kedjehus kan användas för att få ett mer differentierat boende inom området. Garageinfarterna gör att det inte får finnas trottoar på denna sida av lokalgatorna. De mer trafikerade lokalgatorna är därför inte lämpliga för kedjehus.

Vy från sydost, idéskiss med förslag till utformning av varationsrika typhus

Ny förskola

Förutom bostäder ska plats för en förskola reserveras inom området. Denna skulle lämpligen placeras i områdets sydöstra del, på parkytan runt Gamla Konsum. Den ligger strategiskt bra till - intill busshållplats, nära befintlig bebyggelse och Lövsstavägen, lätt att lämna och hämta barn. Den har också direkt kontakt med den frekvent besökta parkleken längs allén.

Engelska parken

Parken utgör en sällsynt kvalitet. Den används flitigt redan i dag men kan erbjuda ändå mer rekreation efter en ordentlig upprustning. En skötselplan som återupprättar dess forna glans är nödvändig.

Alléerna

Lindalléerna upp till Riddersviks gård och förbi stallet bevaras. De föreslås användas enbart för gång - och cykeltrafik. Lindarna är stora och vildvuxna och kan kräva en ordentlig beskärning för att överleva på sikt. Viss nyplantering är redan nödvändig.

Lekpark och friytor inom området

Lekparken vid allén utgör en väl etablerad kvalitet. Framför stallet finns en yta för en "stadspark", med större och mindre planer. På "woonerf"-körytorna finns också plats för små multifunktionsplaner. Inom tomtmark på gårdarna finns sedan möjlighet till nära och skyddade lek - och rekreationsplatser. (Begreppet "woonerf"- köryta avser ett gemensamt utrymme på kvartersmark för skyddade och oskyddade trafikanter och som ska inbjuda till mänsklig vistelse och rörelse i ett stadsrum för alla.)

Parkering

En stor fråga i det fortsatta planarbetet blir att hitta balans mellan tillgång på parkering, kvartersmiljöns utformning samt den totala exploateringen.

Lövstavägen

För att avhjälpa den trafiksäkerhetsmässigt olämpliga och mycket otydliga utformningen av anslutningen mellan Lövstavägen och Riddersviksvägen föreslås att Lövstavägen flyttas och blir en direkt förlängning på Blomsterkungsvägen med nya vägkorsningar och gång-och cykelväg på båda sidor. Lövstavägens knyck vid Glädjevägen rätas ut och vägen kröks sedan mjukt upp mot Blomsterkungsvägen. I anslutningen kan en rondell anläggas, av samma typ som finns på Lövstavägen vid t.ex. korsningen med Kuskgränd.

Föreslagen sträckning av Lövstavägen ger den största exploateringsytan och den kortaste ombyggnadssträckan av Lövstavägen-Blomsterkungsvägen. Exploateringsytan finns i sin helhet söder om Lövstavägen och får goda kontakter med Riddersviks gård och Mälaren. Denna struktur har därför lagts till grund för studierna av såväl ekonomiska som stadsbyggnadsmässiga skäl. Den kan kompletteras med en rondell i korsningen Lövstavägen - Blomsterkungsvägen.

Lokalgator

Lokalgatorna följer stadens standard och kan i allmänhet få trädplanteringar och kantstensparkering på båda sidor. En lokalgata från Lövstavägen går ner i området som en förlängning av Glädjevägen med Riddersviks gård i fonden. Ytterligare två gator går ner i området från Lövstavägen. De tre gatorna förbinds sedan med en gata parallell med allén och Lövstavägen.

Förslag till utformning av lokalgata

Förslag till utformning av kvartersgata = "woonerf"-köryta

Bostadsgator på kvartersmark

Alla "woonerf"-körytor ligger på kvartersmark. I illustrationen på sidan 9 redovisas de som kvartersgator. På dessa ytor får bilar framföras men på de gåendes villkor. Här finns utrymme för lek, rekreation, mötesplatser och uppställning för bil nära bostaden. Dessa ytors disposition kommer att studeras närmare i detaljplanearbetet.

Sophämtning och service

Alla hus och gårdar ska nås på någon sida från lokalgata. Sop- och andra servicefordon behöver därför inte ge sig in på bostadsgatorna.

Dagvattendiket genom trädskoleområdet

Förslaget till ny bebyggelse kommer i konflikt med det befintliga diket, som i öppet läge genom området kan utgöra en säkerhetsrisk. Det kan därför komma behöva flyttas. Förslagsvis läggs diket längs med Lövstavägen innan den åter knyts till den naturliga bäcken/diket.

Eftersom diket idag har en stor kapacitet och kan magasinera stora flöden är det viktigt att i framtiden bevara den funktionen, eftersom det minskar belastningen på systemet nedströms och minskar risken för erosion. Dagvattendammar kan vara ett sätt att göra detta.

Fortsatt arbete

Under planarbetet ska följande frågor studeras vidare:

- Befintligt gång- och cykelvägnät, i ett större utsnitt, som sträcker sig ända till Åkermyntans centrum.
- Gång- och cykelvägskopplingar till det nya området.
- Gång- och cykelvägar genom det nya området.
- Kompletteringar och förstärkningar av gång- och cykelvägar längs Lövsstavägen och Blomsterkungsvägen, där det behövs.
- Nya gång- och cykelvägar till målpunkter, som stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret gemensamt identifierat.
- Var och hur ska säkra övergångar över Lövsstavägen och Blomsterkungsvägen ordnas.
- Vilka konsekvenser en flytt av Lövsstavägen får.
- Hur den 25 meter breda skyddszonen utmed Lövsstavägen kan användas, om den inte används till parkering.
- Gatuanslutning till stallet.
- Befintliga byggnader och park behöver klassificeras av Stadsmuseet.

Hur projektet uppfyller stadens mål

Bostadsbebyggelse

Kontoret har bedömt projektet utifrån Vision 2030, översiktsplanen och mål i stadens budget. Projektet ligger inte i eller nära en utpekad tyngdpunkt, men bidrar bland annat till att uppfylla stadens bostadsbyggnadsmål, att utveckla ytterstaden och att planera för olika boendeformer och upplåtelseformer. Genom att i kommande detaljplanearbete reservera plats för en förskola bidrar projektet till planering av nya förskolor.

Förslaget överensstämmer med stadens mål att bygga på redan ianspråktagen mark.

Miljö

En översiktlig markundersökning gjordes 2002 i syfte att bl.a. se om lufttransporterade föroreningar från de tidigare industriella verksamheterna vid Lövsta ackumulerats i ytjorden samt för att undersöka eventuell förekomst av impregneringsmedel i banvallen. Undersökningarna visar på något förhöjda halter av metaller i ytjorden närmast Lövsta sopförbränningsanläggning.

Kompletterande markmiljöundersökning bör utföras inom området som ska bebyggas. Risk för föroreningar föreligger i anslutning till bilverkstäderna (oljor), trädskolan (bekämpningsmedel och konstgödsel) samt banvallen (impregneringsmedel).

Kontorets bedömning är att bebyggelsen inte medför någon betydande påverkan på kringliggande småhusbebyggelse eller Riddersviks Gård.

Kompensation för ianspråktagen grönyta

Vid byggande inom själva trädskoleområdet tas ingen naturmark eller parkmark i anspråk. Området har använts för att driva upp träd och andra växter som användes/planterades på stadens park- och gatumark. Det är inhägnat och ej tillgängligt för allmänheten. Området har en viss betydelse för insekter, fåglar, fjärilar och mindre djur (som kunnat ta sig igenom stängslet som omger området).

Som kompensation föreslår stadsbyggnads- och exploateringskontoren att den engelska parken, med sina höga kulturhistoriska värden såväl som natur- och rekreationsvärden, rustas upp så att dess värden tas till vara och förstärks. Parken kan göras mer tillgänglig för besökare. Inom det stora parkområdet finns också utrymme för olika aktiviteter och verksamheter med inriktning på lek och rekreation för både barn, ungdomar och äldre. I kommande detaljplanearbete kommer förslag på åtgärder att tas fram.

Längs Lövstavägen och längs de nya gatorna inom området, kommer gatu- och alléträd att planteras. Utöver dessa kommer ytterligare träd och annan växtlighet att planteras på planerad parkmark och kvartersmark.

Tillgänglighet

All planering av den yttre miljön ska ske med särskild hänsyn till behoven hos äldre och personer med funktionsnedsättning. Exploateringen ska genomföras inom ramen för Stockholm en stad för alla - Riktlinjer för att skapa en tillgänglig och användbar utemiljö.

Vistelseytor intill de nya husen och entréer kommer att vara tillgängliga för personer med nedsatt rörelseförmåga. Området som kommer att bebyggas har mycket små höjdskillnader. Tillgänglighetsfrågorna kommer att närmare utredas i samband med planprocessen.

Påverkan på barn

Inom området kommer plats för en ny förskola att föreslås. Intill Riddersviks Gård finns en lekplats som används flitigt av bl.a. förskolor i närheten. Alléerna som finns i området används idag för biltrafik. Dessa kommer att göras om till parkvägar, vilket bidrar till en säkrare miljö, speciellt för barn. Utefter Lövstavägen kommer nya separata gång- och cykelvägar att anläggas. Nya och befintliga övergångar över Lövstavägen kommer att utformas så trafiksäkert som möjligt.

Konstnärlig utsmyckning

I exploateringsprojekten ska 1 % av stadens byggkostnad avsättas till offentlig konstnärlig gestaltning i samråd med Stockholm Konst. I detta projekt redovisas medel och konstnärlig gestaltning i genomförandebeslutet.

Preliminär tidplan

Start-PM i SBN	1:a kvartalet 2014
Programsamråd	2:a kvartalet 2014
Plansamråd	4:e kvartalet 2014
Granskning	1:a kvartalet 2015
Antagande i SBN	3:e kvartalet 2015
Laga kraft	år 2015

Denna preliminära tidplan förutsätter att planarbetet kan påbörjas direkt efter beslut i stadsbyggnadsnämnden. Under och efter programsamrådet kommer fler byggherrar att utses genom markanvisningar. Den kommande detaljplaneläggningen av ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta kommer direkt att påverka planläggningen av Riddersviksområdet. Det är därför troligt att Riddersviksområdet kommer att planläggas i två etapper. Kontoret bedömer att arbetet med detaljplaneläggning totalt kommer att pågå i cirka 2,5 år.

Allmänna gator i området måste byggas ut och Lövstavägen flyttas innan byggande av bostäderna kan påbörjas. Mot bakgrund av detta bedöms en första byggstart till tidigast år 2017 och första inflyttning bedöms till år 2018. Området kommer att byggas ut eftersom under några års tid och bedöms kunna vara färdigutbyggt tidigast år 2020.

Risker och osäkerheter

Det finns ett antal risk- och osäkerhetsfaktorer som kan påverka projektets utformning, genomförande och ekonomi. Följande faktorer har hittills identifierats:

- *Överklagande av detaljplanen* kan försena genomförandet av projektet.
- *Dåliga grundförhållanden* kan fördyra och försvåra byggandet av både gator och hus.
- *Svårigheter med LOD* p.g.a. dåliga markförhållanden kan kräva extra åtgärder, både inom kvartersmark och allmän plats.
- Området ligger inom *primär skyddszon till östra Mälaren*.
- *Buller från Lövstavägen* kan kräva extra åtgärder på bostadshus nära vägen.
- *Hästar* – påverkar och begränsar området för bostadsbebyggelse.
- *Störningar från ny energianläggning* i Lövsta kan begränsa det område som får byggas med bostäder.
- Lövstavägen är *sekundär transportled för farligt gods* - skyddsavstånd krävs till bebyggelse.

Information till andra förvaltningar

Stadsbyggnads- och exploateringskontoren har diskuterat utbyggnadsförslaget med fastighetskontoret och trafikkontoret samt informerat stadsdelsförvaltningen. Kontoren har gemensamt medverkat vid utredningen av området och delar uppfattning om möjlig och lämplig bebyggelse.

Fastighetskontoret förvaltar Riddersviks Gård och byggnaderna som hör till denna.

När markanvisningsärendet skickades till exploateringsnämnden skickades det också ut till ledamöterna i Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd.

Då projektet bedöms medföra en utgift över 50 mnkr för staden, har exploateringskontoret stämt av med stadsledningskontoret. En projektplan enligt Stockholms stads Projektstyrnings-metod kommer att upprättas.

Planprocess

Stadsbyggnadskontoret föreslår att planen handläggs med normalt planförfarande med programsamråd, eftersom planområdet till stor del utgörs av mark med stora kultur- och naturvärden liksom med betydande rekreativvärden.

Betydande miljöpåverkan

Kontoret bedömer att genomförandet av detaljplanen inte kan antas innebära sådan betydande miljöpåverkan som avses i 5 kap PBL och 6 kap MB att en miljöbedömning behöver göras.

Stadsbyggnadskontorets mål med planläggningen av Riddersvik

Riddersvik skall inte bli någon "utmark" utan en värdig avslutning av Stockholm längs Mälarens stränder västerut. Riddersvik skall väl svara mot engagerade bostadskunders önskemål och behov. Riddersvik måste erbjuda bostadskvaliteter som motiverar dagens högre kostnadsläge gentemot de förhållandevis billiga äldre alternativ som erbjuds i omgivningen.

Riddersviks gård och engelska parken är en unik kulturhistorisk miljö, som måste få prägla området. Mälaren ger möjligheter till bad och båtliv.

Ridstallet med sina hästhagar är en unik miljö, som tillför området en rad upplevelser. Det betjänar dock aktivt en väldigt liten grupp (ca 50 personer). Stora delar av engelska parken blir också otillgänglig för allergikänsliga personer.

Hässelby och Lövsta var ett gammalt "brukssamhälle". Lokstallet, Gamla Konsumbutiken och Folkets Hus minner om den tiden. Ett starkt samband mellan dessa kan skärpa Riddersviks profil.

Lindalléerna är ovärderliga stadsbildselement, som till varje pris måste värnas.

Stadsbyggnadskontorets sammanfattande bedömning

Stadsbyggnadskontorets bedömning är att föreliggande förslag har utarbetats utifrån Hässelby Villastads förutsättningar och behov av förnyelse. Förslaget är inordnat i befintlig bebyggelsestruktur på ett väl avvägt sätt och ger ett välbehövligt tillskott av både småhus och flerbostadshus i stadsdelen. Det är angeläget att det tidigare trädskoleområdet, som är inhägnat, ej tillgängligt för allmänheten och som stått oanvänt i ca fyra år, planläggs för bostäder. Att bygga på detta område överens-

stämmer med stadens mål att bygga på redan ianspråktagen mark. Parkeringsfrågan måste studeras noga under planprocessen och om möjligt delvis lösas med garage under jord för flerbostadshusen.

Förslaget medverkar till att lösa delar av behovet av förskoleplatser samtidigt som det ger ett tillskott av bostäder i stadsdelen.

Genom planläggning av det område som omfattar f d trädskolan, Riddersviks gård och den engelska parken kan även natur- och kulturhistoriska värden i området skyddas.